

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ

Національний фармацевтичний університет

Кафедра ботаніки

МАТЕРІАЛИ

I Міжнародної науково-практичної internet-конференції

**«ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ
ДОСЛІДЖЕННЯ ЛІКАРСЬКИХ РОСЛИН»**

**«ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ И ПРАКТИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ
ИССЛЕДОВАНИЯ ЛЕКАРСТВЕННЫХ РАСТЕНИЙ»**

**"INVESTIGATIONS OF MEDICINAL PLANTS –
THEORETICAL AND PRACTICAL ASPECTS"**

20-21 березня 2014 року

м. Харків, Україна

Харків 2014

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ

Національний фармацевтичний університет

Кафедра ботаніки

**«ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ
ДОСЛІДЖЕННЯ ЛІКАРСЬКИХ РОСЛИН»**

МАТЕРІАЛИ

I Міжнародної науково-практичної internet-конференції

20-21 березня 2014 року

м. Харків, Україна

Видавництво НФаУ

Харків 2014

УДК: 615:581/.582

Редакційна колегія: проф. Гонтова Т. М. (голова), доц. Кічимасова Я. С., ас. Опрошанська Т. В.

Укладачі: Кічимасова Я. С., Опрошанська Т. В.

Відповідальний секретар: Кічимасова Я. С.

Теоретичні та практичні аспекти дослідження лікарських рослин : матеріали I Міжнародної науково-практичної internet-конференції (м. Харків, 20-21 березня 2014 р.) /редкол. : Т. М. Гонтова, Я. С. Кічимасова, Т. В. Опрошанська. – Х. : Вид-во НФаУ, 2014. – 282 с.

Збірник містить матеріали I Міжнародної науково-практичної internet-конференції студентів, магістрантів, аспірантів, викладачів, науковців та практиків.

Розглянуто питання щодо визначення місця ботаніки у підготовці спеціалістів фармації, висвітлення напрямків наукової роботи спеціалістів фармацевтичної галузі, що стосуються питань фармакогностичного вивчення лікарських рослин та лікарської рослинної сировини, розробки рослинних субстанцій на їх основі, проведення контролю якості сировини, субстанцій та препаратів України, країн ближнього та дальнього зарубіжжя.

Для широкого кола наукових, науково-педагогічних і практичних працівників, що займаються питаннями ботаніки, фармакогнозії та фармації в цілому.

Матеріали подаються мовою оригіналу.

За достовірність матеріалів відповідальність несуть автори.

УДК: 615:581/.582

Междисциплинарная научная лексика фармакогнозии и анатомии человека

Доля В.С., Шевченко И.Н.

Кафедра фармакогнозии, фармакологии и ботаники

Запорожский государственный медицинский университет. Запорожье, Украина

innes-72@mail.ru

Научный текст фармакогнозии (ботаники) содержит термины трех типов: частнонаучный (своей дисциплины), общенаучный (общекоммуникативный) и межнаучный (лексики и понятий других дисциплин) [1]. Не последняя роль при этом принадлежит греческому, латинскому, английскому языкам, которые, в частности, представляют собой «центр» несения языковых и научных картин мира [1]. Анализ латинизированных названий растений показал, что межнаучная лексика в родовых номинациях растений составляет 9,1%, а видовых эпитетов – 3,2% [3]. При этом межнаучный лексический формант включает термины различных областей знаний. Ботанические названия вобрали с себя термины геологии: Gypsophilla, ae – гипсофила (гр. Gypsos – гипс, philos - друг), букв. Любящая известь; ихтиологии: Scilla, ae – пролеска (гр. Skilla – скилла, т.е. мелкий краб); зоологии: Arctium, i - лопух (гр. Arctos - медведь); математики: Trigonella, ae – пажитник (гр. Trigonos - треугольный), указание на форму семян; орнитологии: aucuparia – обыкновенный (ая) лат. avis птица, carere – привлекать), букв. птицепривлекающая. Анатомические термины в подъязыке ботаники: Pulmonaria, ae – медуница (лат. pulmo, onis - легкое), Matricaria, ae – ромашка (лат. Matrix, matricis - матка) [3]. Общекоммуникативная лексика в родовых названиях растений составляет 83,78%, видовых эпитетах 77,3% [3]. Частнонаучный формант включает международные ботанические названия и ботанические термины. Лексика в родовых названиях составляет 7,08%, в видовых эпитетах – 19,5% [3]. Это объясняется тем, что значительное количество видовых эпитетов названо при вторичном использовании родовых названий. К их основе прибавлялись греческие суффиксы, главным образом – oides (подобный), например, aceroides, idis – кленовидный (лат. Acer - клен), deltoides, idis – дельтовидный (гр. Delta – название буквы γ). Греческие основы родовых названий растений явились благодатным материалом для образования номенклатурных названий растений. Гибридные греко-латинские и греко-греческие основы входят в названия многих растений: Convallaria, ae – ландыш (лат. Convallis, is – долина, гр. leirion – лилия), букв. долина лилий, Helichrysum, i – бессмертник (гр. Helios – солнце, chrysos – золото), букв. солнцезолотистый или солнечнозолотистый, указание на яркоокрашенные обертки цветков, При этом греческий язык является более активным при образовании родовых названий, а латинский – видовых названий [3]. Греческие и латинские компоненты образуют дополнительные характерные особенности названия растений, например: Tetragonolobus, i – четырехкрыльник (гр. tetra - четыре, gonos – семя, lobos – часть, доля), букв.

четырёхсемядольник, *aquillegifolius*, а, um – водосборолистый (лат. Aqua – вода, legere – собирать, folium – лист) [3]. В анатомической терминологии используются термины подъязыка ботаники, например: *arbor bronchialis* - бронховое дерево, *radix buccalis* – щечный корень, *radix dentalis* – корень зуба, *canalis radiceis dentis* – канал корня зуба, *truncus nervi* – ствол нерва, *cortex renis* – кора почки, *radix nasi* – корень носа, *ramus nervi* - ветвь нерва. Используются общие для анатомии и ботаники термины, например: *sagittalis* (лат. *Sagitta* - стрела), в анатомии – расположение в передне-заднем направлении, в ботанике-лист – стреловидный. В клинической терминологии используются термины зооморфные: *bulimia*- волчий голод (гр. *bous* – бык, *limos* – голод), *fossa canina* – собачья ямка, клыковая ямка; *canine tooth* – собачий зуб, клык (англ. *dog teeth*, *eye teeth*, *fangs*) [2]. Греческий и латинский языки оказали огромное влияние на английскую медицинскую терминологию [2]. В результате английские термины оставляют 14,3 % (57 терминов), а на заимствованные термины приходится 85,7% - (343 термина) [2].

В заимствованных терминах отмечены 1) латино-английские, англо-латинские, греко-английские, англо-греческие термины-гибриды. Они составляют 18,5% (74 термина); 2) ассимилированные заимствованные греко-греческие, латино-латинские, латино-греческие, греко-латинские составляют 22%(88 терминов); 3) заимствованные из французского, испанского, немецкого, итальянского и др. составили 7, 5% (30 терминов) [2]. Заимствования из классических языков в английской медицинской терминологии оформляются по правилам английской орфографии и грамматики [2].

Выводы

Межнаучная лексика составляет 9,1 %(родовые названия) и 3,2% (видовые эпитеты растений). Английские термины в медицинской терминологии составляют 14,3%, заимствованные – 85,7%.

Литература

1. Доля В.С. Использование химической терминологии в учебном процессе фармакогнозии для англоязычных студентов / В.С. Доля, В.И. Мозуль, Н.С.Фурса и др.// Запорожский мед.ж., 2010: Том 12.№-3.- С.145-148.
2. Дудецкая С.Г. Метафоризация как способ терминообразования / С.Г. Дудецкая/ Автореф. дис. канд. филол. наук, Самара, 2008. - 25с.
3. Кузнецова Е.В. Международные наименования цветковых растений в аспекте номенклатурной номинации / Е.В. Кузнецова/ Дисс. канд. филолог. наук, Саратов, 2004 - 255 с.

ЗМІСТ

Секція 1. Місце ботаніки у підготовці спеціалістів для галузей фармації

Anatomical distinction of underground organs (rhizome or root) of <i>Viola odorata</i> L. Budzianowska A., Wiśniowiecka M., Budzianowski J.....	4
Морфолого-анатомічний аналіз як важливий метод ідентифікації та стандартизації лікарської рослинної сировини Вовк О.Г., Котов А.Г.....	6
Комплексний підхід до викладання базових дисциплін при підготовці фармацевтів у вищих навчальних медичних закладах Гарець В.І., Кононова І.І., Майор В.В., Колосова І.І.....	8
Фармацевтична ботаніка, як загальнотеоретична і професійно орієнтована дисципліна Гонтова Т.М., Сіра Л.М.....	10
Місце ботаніки у підготовці спеціалістів для галузей фармації Золотайкіна М.Ю., Тюкіна В.М.....	11

Секція 2. Біохімія рослин.

Порівняльне дослідження ефірної олії чебрецю і материнки Мазулін О.В., Доля В.С., Мазулін Г.В., Тану Аху Розін.....	13

Секція 3. Питання термінології та систематики рослин.

Систематика роду Буквиця (<i>Betonica</i> L.) Грицик А.Р., Сас І.А.....	15
Грецько-латинські префікси в ботанічних термінах Доля В.С., Мозуль В.І., Шкроботько П.Ю.....	19
Междисциплинарная научная лексика фармакогнозии и анатомии человека Доля В.С., Шевченко И.Н.....	21
Систематика видів роду <i>Valeriana</i> L. Доля В. С., Шкроботько П. Ю.....	23

Секція 4. Пошук та вивчення нових перспективних лікарських рослин.

Fatty acids of <i>Artemisia nutans</i> willd. Herb Kovaleva A.M., Ochkur O.V.....	25